

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.
Завідувач кафедри
Вікторія ХВИСТ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Сергій БІЛАН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії»

Освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: Шевченко Наталія Володимирівна, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, к.іст.н., доцент

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	_____	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	<u>8</u>	
Лекційні заняття	13 год.	
Практичні, семінарські заняття	26 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	81 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Курс «Європейський Союз в міжнародних відносинах» дає студентам спеціальності «Міжнародні відносини» ґрунтовні знання з основ європейської інтеграції. Розглядаються суть, засади, механізми і наслідки інтеграційних процесів у Європі, особливості європейської інтеграції в економічній, фінансовій, політичній, соціальній, правовій, військово-політичній та інших сферах, досягнення і проблеми на шляху до формування єдиного європейського дому.

Метою викладання навчального курсу є опанування студентами особливостей виникнення, розвитку і трансформації європейського інтеграційного проекту – Європейського Союзу, тенденцій і проблем сучасного етапу його розвитку, місця і ролі ЄС у сучасній системі міжнародних відносин, співпраці України з Європейським Союзом та головних проблем і перспектив реалізації Україною курсу на повноправне членство в ЄС.

Завдання курсу:

- розглянути положення європейського регіону в структурі сучасних міжнародних відносин;
- простежити основні етапи еволюції політики Європейського Союзу щодо найважливіших держав і регіонів-показати особливості функціонування ЄС як актора міжнародних відносин;
- проаналізувати основні інституції ЄС, їх функції та діяльність;
- визначити основні етапи інтеграції України до ЄС.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Спеціальні (фахові компетентності) (СК)

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем

Результати навчання (РН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія походження та діяльність ЄС												
Тема 1. Європейський союз як актор міжнародних відносин. Фактори, що зумовлюють роль ЄС на міжнародній арені. Особливість системи зовнішніх зв'язків ЄС	18	2	4			12						
Тема 2. Інститути ЄС у процесі вироблення його зовнішньополітичних рішень. Зовнішньополітичні інструменти ЄС: спільні дії, спільні позиції загальні стратегії	18	2	4			12						
Тема 3. Відносини ЄС з міжнародними організаціями. Взаємодія зі структурами ООН, ОБСЄ, Ради Європи	18	2	4			12						
Тема 4. ЄС і США. Проблеми та перспективи розвитку відносин	16	2	2			12						
Разом за змістовим модулем 1	70	8	14			48						
Змістовий модуль 2. Зовнішні відносини ЄС												
Тема 5. ЄС і держави Азійсько-Тихоокеанського регіону	17	2	4			11						
Тема 6. Політика ЄС Середземномор'ї і на Близькому Сході. Основні виклики та загрози і пошук відповідей на них	16	1	4			11						
Тема 7. Відносини ЄС-Україна. Проблеми та перспективи української євроінтеграції.	17	2	4			11						
Разом за змістовим модулем 2	50	5	12			33						
Усього	120	13	26			81						

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Європейський союз як актор міжнародних відносин	2
2	Особливість системи зовнішніх зв'язків ЄС. Міжнародні угоди, що укладаються ЄС, їх класифікація. Етапи складання зовнішньополітичного співробітництва держав ЄС	2
3	Інститути ЄС у процесі вироблення його зовнішньополітичних рішень	2
4	Зовнішньополітичні інструменти ЄС: спільні дії, спільні позиції, загальні стратегії, укладення міжнародних договорів	2
5	Відносини ЄС з міжнародними організаціями. ЄС в якості спостерігача при ООН. Взаємодія ЄС та ООН у вирішенні міжнародних проблем	2
6	ЄС і СОТ. ЄС і МВФ. Взаємодія ЄС з європейськими регіональними організаціями: НАТО, ОБСЄ, Радою Європи	2
7	Європейський Союз і США	2
8	ЄС і держави Азійсько-Тихоокеанського регіону. цілі та завдання політики ЄС у відношенні держав АТР. Проблеми економічного суперництва. Політичний діалог	2
9	Відносини ЄС з Японією і Китаєм. Контакти з АСЕАН	2
10	Політика ЄС в Середземномор'ї і на Близькому Сході. Фактори, що визначають цю політику. Політика Євросоюзу в Середземноморському регіоні	2
11	Країни ЄС та іракська проблема. Участь ЄС у врегулюванні арабо-ізраїльського конфлікту. ЄС та Іран	2
12	Відносини ЄС – Україна. Політика «сусідства»	2
13	Проблеми та перспективи української євроінтеграції	2
	Разом	26

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	План Фуше, Доповідь Давін'йона і форми створення механізму Європейського політичного співробітництва	12
2	Спроба реформування структури спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС Конституційному договорі	12
3	Взаємодія ЄС з африканськими та латиноамериканськими організаціями. Взаємодія ЄС з неурядовими організаціями	12

4	Загрози трансатлантичної солідарності. Спроби формування європейських структур безпеки без участі США	12
5	Діалог в рамках Азійсько-європейських зустрічей (АСЕМ), його результати	11
6	Спроби вступу Туреччини в Євросоюз: етапи, проблеми, перспективи.	11
7	Стратегія ЄС «Велика Європа - нове партнерство» і концепція «нового сусідства» як основи взаємодії з пострадянськими державами Європи	11
	Всього	81

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- Екзамен
- Модульні тестові завдання
- Наукові доповіді та презентації
- Самостійні творчі роботи

6. Методи навчання

При вивченні курсу «Європейський Союз в міжнародних відносинах» застосовуються декілька груп методів навчання: методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Перша група охоплює вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (розповідь, лекція); наочні (ілюстрація, презентація); практичні (вправи, групові та індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи – робота з статистичними даними ЄС, виступами політичних лідерів, промовами європейських політичних діячів, робота з методичними матеріалами, робота з Інтернет-джерелами, творчі завдання. При вивченні курсу активно використовуються інтерактивні методи (при веденні лекцій та семінарських занять) та проблемно-пошукові методи навчання (як при веденні аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи студентів).

7. Методи оцінювання

Оцінювання ступеня засвоєння матеріалу та якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного (усне опитування під час семінарських занять, доповіді), модульного (проміжного) та підсумкового (семестрового контролю).

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять, основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів з дисципліни. Передбачена така форма звітності, як іспит, що проводиться у встановлені графіки

навчального процесу та в межах навчального навантаження, визначеного робочою програмою дисципліни, згідно з Положення про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів та природокористування України.

В НУБіП України використовується рейтингова форма контролю. Після закінчення логічно-завершеної частини лекційних та практичних занять, модуля з певної дисципліни, її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки. Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд з нею, воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні та сприяє виявленню розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою, частково усна, при проведенні проведення співбесіди, частково письмово, при відповідях на теоретичні питання та тесту, зміст і структура екзаменаційних білетів, завдань та критерії оцінювання визначається рішенням кафедри та зазначаються в робочій програмі навчальної дисципліни і доводяться до відома студентів на першому занятті.

Іспит є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведено до рівня поточної форми контролю. Оцінка за екзамен «автоматично» не виставляється

Оцінка *«відмінно»* виставляється студенту, який систематично працював протягом семестру, показав під час іспиту різнобічні глибокі знання програмного матеріалу, уміє вільно виконувати завдання передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, виявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка *«добре»* виставляється студенту, який виявив повне знання навчального програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендовано програмою, показав стійкий характер знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення і поповнення знань в ході подальшого навчання.

Оцінка *«задовільно»* виставляється студенту, який виявив знання основного навчального програмного матеріалу в обсязі необхідному для подальшого навчання, справляється з виконанням завдань передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті та виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача.

Оцінка *«незадовільно»* виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив помилки у виконанні передбачених навчальною програмою завдань, не може без допомоги викладача використовувати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» від 23 грудня 2023 р. протокол № 6

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- конспекти лекцій (в друкованому та електронному форматі) та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти;
- матеріали демонстрування за допомогою технічних засобів навчання

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Барановський Ф. В. Європейський союз у міжнародних відносинах на сучасному етапі. *Політологічні записки*. № 7. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Polzap>
2. Веселовський А. І. Відносини США – Європейський Союз: тенденції та варіанти у середньостроковій перспективі. К., 2020. 33 с.
3. Гавінська І.-М. С. Співробітництво Великої Британії та Європейського Союзу після Брекзиту: умови та перспективи. *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. С. 127-133
4. Гірман А.П., Волкова В. А., Ковальчук А.О. Зовнішня політика та міжнародні зв'язки Європейського Союзу. *ПОЛІТИКУС*. 2020. Випуск 6. С. 13-16
5. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія. Тернопіль: Вектор, 2017. 640 с.
6. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр./ А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Терн.: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.
7. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця: посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І.

Пошедін. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. Київ : НАДУ, 2016. 288 с.

8. Європейський Союз в міжнародних відносинах: навч. посібник / В.В. Копійка, С.О. Маковський, М.А. Миронова; за ред. В.В. Копійки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.

9. Європейський Союз у ХХІ столітті: функціонування та розвиток: монографія / ред.: В.С. Загорський, О. Я. Красівський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. 631 с. 10

10. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра: навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.

11. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система: словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. Черкаси, 2019. 290 с.

12. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції. К.: «Центр учбової літератури». 2015. 320 с

13. Перспективи розвитку політики ЄС: глобальні та регіональні виміри: монографія / колектив авторів; за заг.ред. О.І. Брусиловської, І.М. Ковалю. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 200 с.

14. Право Європейського Союзу: підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О.Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.]; за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків: Право, 2019. 442 с.

15. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник / за ред. В. Чужикова. К.: КНЕУ, 2021. 495 с.

16. Karen E. Smith. The European Union: A Distinctive Actor in International Relations. The Brown Journal of World Affairs. Vol. 9, No. 2. *RL*: <https://www.jstor.org/stable/24590469>

17. Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy 2016: URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf 15. European Security Strategy 2003 URL: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST15895-2003-INIT/en/pdf>

18. Ryszard Zięba. International roles of the European Union. URL: https://www.researchgate.net/publication/322140289_International_roles_of_the_European_Union

Інформаційні ресурси

- European Union https://european-union.europa.eu/index_en
- Eurobarometer – Public opinion in the European Union: <https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>
- Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу: <https://comeuroint.rada.gov.ua/>